

УДК 004.738.52

ОНЛАЙН ОКУТУУДА МААЛЫМАТ ТЕХНОЛОГИЯЛЫК КАРАЖАТТАРЫ МЕНЕН
КАЙТАРЫМ БАЙЛАНЫШТЫ ТҮЗҮҮ

Батырова Ырыскан Мийзамовна окутуучусу,
e-mail: yryskan1972@mail.ru

Нарматова Нургул Токталиевна окутуучу,
Nnarmatova-77@mail.ru

Б.Осмонов атындагы ЖАМУ, Жалал-Абад шаары,
Кыргыз Республикасы

Аннотация: макала билим берүү системасында маалыматтык технологиялык каражаттарды колдонуу менен кайтарым байланышты түзүү маселесине арналды. Онлайн окутуу учурунда колдонулган тиркемелер, интернет сервистер, платформалар жөнүндө маалымат берилет. Ошондой эле бул мезгилдеги окуу процессинин жүрүшү, студенттер менен кайтарым байланыш, тапшырмалардын берилиши жана аткарылышы кандай болоору баяндалат. Студенттердин жана окуучуларды билим, билгичтик жана компетенцияларынын калыптангандык деңгээлин аныктоого токтолобуз.

Түйүндүү сөздөр: аралыктан окутуу, кайтарым байланыш, түрдүү тиркемелер, платформалар, компетенциялар, окуу процесси.

СОЗДАНИЕ ОБРАТНОЙ СВЯЗИ С ПОМОЩЬЮ ИНСТРУМЕНТОВ
ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОНЛАЙН-ОБУЧЕНИИ

Батырова Ырыскан Мийзамовна преподаватель,
e-mail: yryskan1972@mail.ru

Нарматова Нургул Токталиевна преподаватель,
Nnarmatova-77@mail.ru

ЖАГУ имени Б.Осмонова, город Жалал-Абад,
Кыргызская Республика

Аннотация: Статья посвящена проблеме обратной связи в системе образования с использованием инструментов информационных технологий и предоставляет информацию о приложениях, интернет-сервисах, платформах, используемых в онлайн-обучении. Он также описывает прогресс учебного процесса за этот период, отзывы студентов, задания и успеваемость. Мы ориентируемся на определение уровня сформированности знаний, навыков и компетенций студентов и школьников.

Ключевые слова: дистанционное обучение, обратная связь, различные приложения, платформы, компетенции, процесс обучения.

CREATING FEEDBACK WITH INFORMATION TECHNOLOGY TOOLS IN ONLINE
LEARNING

Batyrova Yryskan Miizamovna teacher,
e-mail: yryskan1972@mail.ru

Narmatova Nurgul Toktalievna teacher,
Nnarmatova-77@mail.ru

JASU named after B. Osmonov, Jalal-Abad city,
Republic of Kyrgyzstan

Annotation: *The article is devoted to the issue of feedback in the education system with the use of information technology tools. Information about applications, Internet services, platforms used in online learning. It also describes the progress of the learning process during this period, feedback from students, assignments and performance. We focus on determining the level of formation of knowledge, skills and competencies of students and pupils.*

Keywords: distance learning, feedback, various applications, platforms, competencies, learning process.

Азыркы учурдун талабына ылайык республикабыздын бардык региондорунда билим берүүнү компьютерлештирүү, санариптештирүү, интернеттештирүү(OnLine) жүрүп жатат. Буга чейин аралыктан окутуу түшүнүгү кирип, калыптана баштаган учурда акыркы жылдагы кырдаал башталып, ушул түшүнүк кеңири колдонулуп калды.

Аралыктан окутуу – бул билим алуунун формасы, анда окутуучу жана студент аралыктан өз ара аракеттенет. Интернеттин жана маалыматтык коммуникациялык технологияларынын өнүгүүсү менен аралыктан билим берүүнүн жаңы формалары, анын ичинде онлайн окутуу формасы да пайда болду. Билим берүүнүн азыркы учурдагы талабына ылайык болочоктогу кесиптин ээлерине негизги коомдун талабы – маалыматтык-коммуникация технологияларынын жетишкендиктерин кесиптик аракеттеринде натыйжалуу пайдалана ала турган денгээлге жетүү менен коомдон өзүнүн ордун табууга түрткү берүү болуп саналат.

Бул учурда билим берүү системасында мүмкүн болушунча кыска мөөнөттө жетишээрлик чоң көлөмдөгү билимди берүүгө өбөлгө түзүүчү, ошондой эле окуучулардын үйрөнүүчү материалдарды өздөштүрүүлөрүнүн жана практикада бышыктоолорунун жогорку денгээлде камсыз кылуучу окутуунун усулдарны колдонуу зарылчылыгы келип чыгууда.

Учурда билим берүү кырдаалга байланыштуу онлайн болуп жаткандыгы баарыбызга белгилүү. Албетте бул нерсеге ылайыкташуу билим берүү системасында эмгектенип жаткан көпчүлүк мугалимдер менен окутуучуларга оңой болгон жок. Мугалимдер менен окутуучулардын изденүүлөрүнүн жана талыкпаган эмгектеринин натыйжасында, сабактарды үзгүлтүккө учуратпастан андан ары улантып кетүү үчүн ар бири өз алдынча онлайн сабактарды уюштура турган платформаларды өздөштүрүштү.

Бул кырдаал баарыбыз үчүн күтүүсүз болгондуктан, ошол эле учурда заманбап маалымат технологияларынын мүмкүнчүлүктөрүн колдонууну колго алып окутуучулар студенттер менен кайтарым байланышты түрдүү платформалардын негизинде жүргүзүп жатышты.

Онлайн окутууда кыйынчылыктар болбой койгон жок., окуу жайларда, мектептерде онлайн жана аралыктан окутууну уюштуруу боюнча семинарлар болду. Натыйжада онлайн сабактарды уюштуруп, өтүү үчүн түрдүү платформаларды жана интернетти практика жүзүндө колдонууга туура келди.

Бардык эле мугалимдер негизинен AVN маалымат билим берүү порталын, WhatsApp, Zoom, Google classroom, Google meet, Телеграмм жана башка сервистердт колдонушту. Алардын кээ бирлерине токтоло кетели.

1. AVNмаалыматтык билим берүү порталы.

AVN билим берүү порталы аркылуу кырдаалга чейин кандай жумуш аткарылып жаткан болсо, учурда да мурдагыдай эле толук кандуу кайтарым байланыштар жүргүзүлүп жатты.

AVN дин артыкчылыктары:

- Лекциялык, лабораториялык, практикалык, семинардык сабактардын иштелмелери студенттерге так, даана көрүнөт жана көчүрүп алып алардын үстүнөн иштөөгө ыңгайлуу;
- Студенттердин өз алдынча иштөө үчүн тапшырмаларын файл түрүндө ала алышат жана жөнөтүшөт;
- Маалыматты видео, документ, презентация, таблица аркылуу жөнөтүүгө болот;
- Окутуу каалаган убакта болуусу мүмкүн;

- Окутуу үчүн каалаган жерди тандай аласыз;
- Маалымат алмашуу үчүн кеңири коммуникациялык мүмкүнчүлүктөргө ээ;

Кемчиликтери:

- Байланыш сапаты начар
- көндүмдөрдүн жетишсиздиги;
- Өз алдынча окуу процессин уюштура албоо;

AVN де кайтарым байланыш жүргүзүүдө студенттер менен бетме-бет сүйлөшүү мүмкүн эмес, ошондуктан башка платформалар аркылуу байланышуу жүргүзүлүп жатат.

2. WhatsApp аркылуу байланыш бардык колдонуучулар үчүн абдан жөнөкөй, ыңгайлуу, жеткиликтүү жана колдонуу кыйынчылыкты жаратпайт. Бирок кайтарым байланыш жасоодо мугалимдер үчүн ыңгайсыз экендиги тастыкталды.

- Бул тиркеме аркылуу керектүү маалыматтарды видео, документ, үн аркылуу алууга жана жөнөтүүгө болот;

- Кемчилиги: маалымат көбөйүп кеткен учурда телефондордо маселе жаралышы мүмкүн;

3. Zoom платформасы аркылуу конференция уюштурууга болот. Zoom онлайн сабактарды уюштуруунун каражаты, бул платформа абдан кеңири мүмкүнчүлүктөргө ээ, лекциялык, практикалык жана лабораториялык сабактар жадыбал боюнча үзгүлтүксүз өткөрүлүп жатат. Азыркы учурда билим берүү мекемелери Zoom платформасын кеңири пайдаланып жатат. Себеби: бул видеоконференцияларды, вебинарларды жана башка ушул сыяктуу онлайн-иш-чараларды өткөрүү үчүн булуттук платформа. Иштөө үчүн колдонуучу идентификатор алат жана аны онлайн жолугушууларды өткөрүү үчүн колдонот. Учеттук жазууну түзгөн кандай болбосун адам жолугушууну уюштура алат. Акысыз учеттук жазуу узактыгы 40 мүнөттү түзгөн видеоконференцияны өткөрүүгө мүмкүндүк берет.

Zoom платформасында конференцияларды өткөрүү ыңгайлуу жана бардык колдонуучуларга жеткиликтүү;

- Мындан сырткары Windows, WindowsPhone, MacOS, Android, IOS колдоосу экранды демонстрациялоо мүмкүнчүлүккө ээ;

Zoom дун мүмкүнчүлүктөрү:

- Ар бир катышуучу менен видео - жана аудио байланыш. Уюштуруучуда микрофонду күйгүзүү же өчүрүү, ошондой эле видеону өчүрүп, бардык катышуучулардан видеону күйгүзүү мүмкүнчүлүгү бар. Конференцияга көрүү үчүн гана укугу менен катышуучу катары кирүүгө болот

- Үн коштолгон экран менен (screensharing) бөлүшүүгө болот. Экранды демонстрациялоону тынымга коюп койсо болот. Андан тышкары, толук экран менен бөлүшпөстөн, айрым тиркемелер менен гана бөлүшсө болот, мисалы, браузерди демонстрациялоону күйгүзүү. Ырастоолордо бардык катышуучуларга экранды бөлүшүү же уюштуруу гана аны аткара ала тургандай кылып чектөө коюп коюу мүмкүнчүлүгү бар

- Платформага интерактивдүү доска киргизилген, ошондуктан экранды демонстрациялоодон доскага жеңил жана тез өтүүгө болот.

- Билдирүүлөрдү жазууга, бардыгына же биргана студентке файлдарды берүүгө болотурган чат бар. Чатты автоматтык сактоо же ар бир конференцияда кол менен сактоону ырастоого болот (Чат→Кененирээк→Чатты сактоо).

- Сабактарды компьютерге да, ошондой эле булутчага жазууну ишке ашырууга да болот. Автоматтык түрдө жазууну ырастоо, ошондой эле, аны тынымга коюп коюу мүмкүнчүлүгү бар

- Конференция учурунда кош-уюштуруучуну дайындоого болот, анда уюштуруучун укугундай эле укуктар болот: айрым студенттердин микрофонун күйгүзүү же өчүрүү, аталышын өзгөртүү, залга бөлүү.

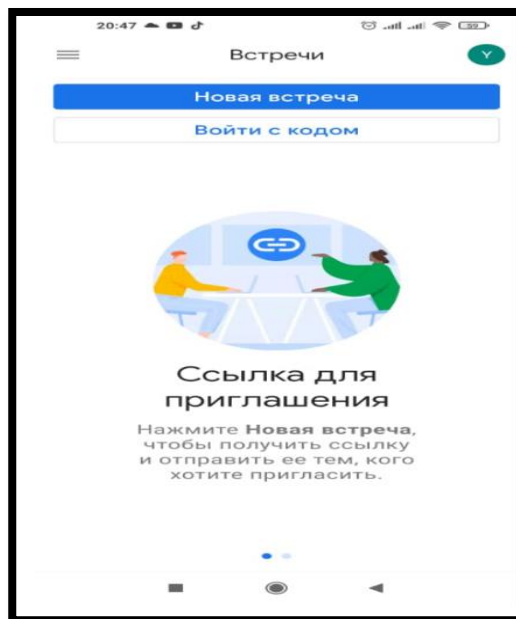
4. Google meet – бул Google тарабынан иштелип чыккан видео чалуулар кызматы, бул сервис аркылуу студенттер менен түздөн-түз, бетме-бет маалыматтарды берүүгө жана алууга ыңгайлуу.

Google meet сервисинин артыкчылыктары:

- Жаңы жолугушуу түзүп, аны пландаштырууга же дароо баштоого болот;
- Маалыматтарды берүү, алууда убакыттын чектелбегендиги, суроо-жооп, викториналарды уюштурууга абдан ыңгайлуу;
- Чексиз жогорку сапаттагы видео жолугушууларды камсыз кылат;
- Шилтеме аркылуу компьютерден жана Google meet мобилдик тиркемесинен кирүү ыңгайлуу;

Google meet сервисинин кемчиликтери:

- Бардык видео конференцияга катышуучулардын Googleаккаунту болуш керек;
- Акысыз версиясында убакыттын чектелгендиги (60мин);

5. Telegram – тексттик, үн жана видео билдирүүлөрдү, сүрөттөрдү, ар түрдүү форматтагы файлдарды алмашууга мүмкүндүк берет;

Кырдаалга жараша билим берүү мекемелеринде Telegram аркылуу мугалимдер окуучулар, студенттер менен байланыуларды жүргүзүп жатышты.

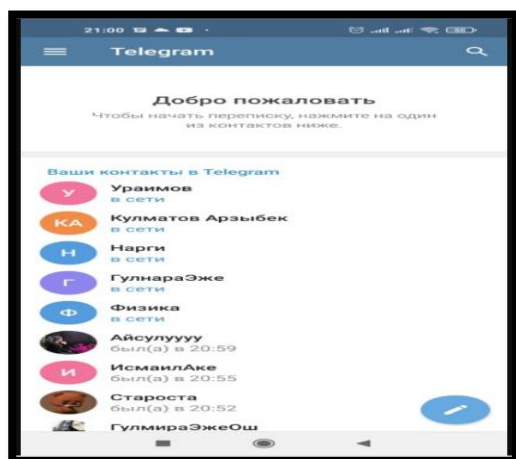
- Telegram – видео жана аудио чалууларды, интернет конференцияларды, группалык чатты бир убакта колдонууга ыңгайлуу;

- Мындан сырткары Windows, Windows Phone, Mac OS, Android, IOS;

Жогорудагы тиркемелерди жана интернет сервистерин иштетүүдө компьютер, ноутбук, планшет жана мобилдик телефондорду колдонууга болот. Бул платформаларды студенттердин өздөштүрүүсү үчүн атайын ылайыкташтырып, методикалык көрсөтмө катары кыска видеороликтер түрүндө жөнөтүү менен жетиштик.

Онлайн окутууда өз учурунда студенттерге, окуучуларга көйгөй жаратпай койгон жок. Кээ бир учурда интернет байланыш начар болгондуктан жана телефондо жаралган маселелерден улам студенттер байланышка чыга албаган учурлар да болду.

Аралыктан окутуу шарттарынын негизинде пайда болгон кыйынчылыктарды мугалимдер изденүүчүлүктүн, билиминин аркасында ыңгайлаштыруу менен өз ордуна коё алышты. Мугалимдер окуучулар жана студенттер менен кайтарым байланыштарды жүргүзүп жатты жана бул учурда көпчүлүк окуучулар менен студенттердин өз алдынча тапшырмаларынын үстүндө иштөөсүнүн активдүүлүгүн көрө алдык.

Окутуучулар жогорудагы платформаларды сабактардына түрлөрүнө карата ыңгайана жараша колдонуп жатышты. Окутуучулардын изденүүсүнүн натыйжасында заманбап программаларды өздөштүрүүгө жетишик. Жогоруда айтылгандардан улам билим берүү системасындагы онлайн окутуу жолго коюлуп, ыңгайлашып калды десек болот.

Мисалга алсак Жалал-Абад мамлекеттик университетинин “Педагогика жана башталгыч билим берүүнүн методикасы” жана “Педагогика жана мектепке чейинки билим берүүнүн методикасы” адистиктериндеги студенттер үчүн, мультимедиялык технология дисциплинасы окуу планы боюнча 30 саат практикалык жумуш, 30 саат өз алдынча иш жана информатика дисциплинасы 30 саат лекция, 30 саат лабораториялык жумуш, 60 саат өз алдынча иш болуп вариативдик бөлүктө каралган. Бул белгиленген адистиктер үчүн сабактар жадыбал боюнча жогорудагы тиркемелерди колдонуу менен өз убагында өтүлүп жакшы жыйынтыктарды берди. Жумушчу программа, силлабус, ОМК, окуу материалдары дисциплинага ылайык түзүлүп, AVN системасына киргизилген.

Студенттер дисциплиналарды окууда төмөнкү көндүмдөргө ээ болушту:

1. Google Meet тиркемесин колдонуп видео конференция уюштурууну өздөштүрүштү;
2. AVN системасында студенттерге тиешелүү болгон материалдар менен иштөөнү толук өздөштүрө алышты;
3. Zoom программасынын жардамы менен онлайн-презентацияны демонстрациялоону өздөштүрүштү;
4. Telegram аркылуу видео жана аудио чалууларды, интернет конференцияларды, тайпалык чатты бир убакта колдонууну үйрөнүштү;

Демек, ар бир окутуучу бул платформалардын ичинен кайтарым байланыш үчүн сабактардын түрүнө ыңгайлаштырып тандап алуу менен онлайн сабактарды уюштуруп өтсө болот деген тыянакка келебиз. Мындан сырткары Онлайн билим берүүнүн негизги талабынын бири болуп, студенттерге группалаштары жана окутуучусу менен кайтарым байланыш үчүн мүмкүнчүлүктү түзүү саналат. Бул талап азыркы учурда өтө актуалдуу, анткени онлайн билим берүү – бул альтернатива болбостон, реалдуулук болуп кабыл алынат. Онлайн окутууга өтүү учурунда студенттерде да, көптөгөн окутуучуларда да кандайдыр бир кыйынчылыктар болгондугун эске алуу керек, ошондуктан окутуунун жаңы формасына түшүнүү менен мамиле кылуу жана бири-бириңерге мүмкүн болушунча колдоо көрсөтүү зарыл.

Адабияттар:

1. Б.И. Круг., О.Б. Журавлева, Использование видео в дистанционном обучении, для преподавателей и учителей, второе издание.
2. Касторнова В.А. Информационно-образовательная среда как основа становления и развития понятия образовательного пространства / В.А. Касторнова // Сборники конференций НИЦ «Социосфера». – 2013. – № 1.
3. Козкина А. «Какой там урок?». Учителя и школьники о проблемах дистанционного обучения во время карантина /А. Козкина, Д. Швец //Медиазона. -URL: <https://zona.media/article/2020/04/07/school> (дата обращения: 20.04.2020).
4. Мудракова, О.А. Проблема использования технологий дистанционного обучения в школьном образовании, 2015.
5. Активная информационная система вуза в информационно-образовательной среде / Г.М. Цибульский, М.В. Носков, Р.А. Барышев и др. // Педагогика: журнал . -2017 - №3 - С. 28-33.

6. Овчинников, А.В. Использование информационных и коммуникационных технологий при дистанционном обучении / А.В. Овчинников // Педагогическая информатика: журнал. - 2014. - №2. - С. 63-67.